

Kwiecień 2021

Biuletyn

migracyjny



- Edukacja dzieci migranckich
- Klasy przygotowawcze
- Rola Caritas



Migracja jest nieuniknioną rzeczywistością we współczesnym świecie i przynosi widoczne korzyści. Jednakże, aby zagwarantować pozytywny wpływ migracji na dobrobyt społeczny i ekonomiczny, musimy skutecznie nią zarządzać i zbudować stabilny fundament dla integracji.

Sarah Spencer, 2003



EDUKACJA DZIECI MIGRANCKICH

Jednym z najważniejszych obszarów integracji jest edukacja. Coraz więcej migrantów osiedla się w Polsce z dziećmi, które rozpoczynają naukę w polskim systemie szkolnym. Bardzo często dzieci migrantów rozpoczynając naukę w Polsce nie znają języka polskiego. Od września 2016r Ministerstwo Edukacji Narodowej (MEN) wprowadziło możliwość organizowania w szkołach tzw. oddziałów przygotowawczych, zwanych czasami klasami powitalnymi. Klasy takie pozwalające na wdrożenie dzieci obcojęzycznych do polskiego systemu szkolnego zostały zorganizowane w kilku miastach w Polsce. Klasy takie zakładają dodatkowe godziny języka polskiego.

Klasy przygotowawcze dla dzieci obcojęzycznych

Polskie doświadczenia z edukacją dzieci mających doświadczenia migracyjne dopiero się kształtują. Sytuacja migracyjna Polski w ostatnich latach zaczęła się zmieniać.

”

kursy języka polskiego są również ważne dla migrantów zarobkowych

”

Od kilku lat odnotowujemy dynamiczny napływ migrantów ekonomicznych, głównie z krajów sąsiadujących z Polską, ale nie tylko. Warto podkreślić, że zwiększa się również liczba migrantów z Wietnamu, Indii oraz Chin.

Osiedlanie się w Polsce migrantów oraz ich rodzin stawia przed instytucjami państwa nowe wyzwania. Dotyczą one w głównej mierze integracji nowoprzybyłych z polskim społeczeństwem. Integracja jest procesem niezwykle złożonym, a jednym z jej niezwykle istotnych obszarów jest edukacja. Prawo do nauki ma zasadnicze znaczenie dla rozwoju emocjonalnego dzieci, dla ich ochrony i rozwoju. Ale poszanowanie tego prawa w odniesieniu do dzieci migrantów stwarza również dodatkowe szanse podejmowania skutecznych działań integracyjnych wobec ich rodzin. Należy jednak mieć świadomość, że zapewnienie możliwości korzystania z edukacji przez dzieci migrantów wymaga bardziej złożonych działań państwa przyjmującego, a nie jedynie zapewniania miejsca w szkole. Edukacja dzieci obcojęzycznych w polskim systemie kształcenia dotyczy nie tylko dzieci

W polskich przedszkolach i szkołach, według danych SIO uczyło się w roku szkolnym 2018/19

około
44 000
cudzoziemców

W roku szkolnym 2018/19 w oddziałach przygotowawczych uczyło się

około
300 uczniów

migranckich, ale również dzieci obywateli polskich, które urodziły się, mieszkały i kształciły poza granicami kraju i które do niego wróciły. Stanowią one również grupę wymagającą dodatkowego wsparcia w procesie adaptacji do polskiego systemu kształcenia. W ostatnich latach w polskich szkołach pojawiła się znaczna grupa dzieci mających za sobą epizod w szkolnictwie innego kraju (zarówno posiadające obywatelstwo polskie, oraz będące cudzoziemcami bądź bezpaństwowcami), jak również dzieci wychowane w rodzinie posługującej się – jako głównym – innym językiem niż język polski. Konieczne stało się więc nie tylko formalne uregulowanie możliwości ich edukacji, ale wprowadzenie takich rozwiązań, aby mogła być ona praktycznie realizowana.



Sytuacja prawna

Podstawowe znaczenie ma art. 165 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe. Przepis ten potwierdza zrównanie sytuacji prawnej wszystkich osób przebywających na terytorium Polski w dostępie do opieki przedszkolnej oraz edukacji na poziomie podstawowym (art. 165 ust 1: „Osoby niebędące obywatelami polskimi korzystają z nauki i opieki /.../ na warunkach dotyczących obywateli polskich”) oraz – w ust. 2 – deklaruje, że „osoby niebędące obywatelami polskimi, podlegające obowiązkowi nauki, korzystają z nauki i opieki w publicznych szkołach ponadpodstawowych na warunkach dotyczących obywateli polskich do ukończenia 18 lat lub ukończenia szkoły ponadpodstawowej”. Dzieci migrantów zgodnie z polskim prawodawstwem mają dostęp nauki w publicznych szkołach,

dokładnie na takich samych prawach jak dzieci polskie. Ustawa Prawo oświatowe

”
edukacja
międzykulturowa,
uwrażliwiająca uczniów
na różnice językowe,
kulturowe i religijne
”

wyznacza również formy wsparcia dla dzieci obcojęzycznych. Dzieci są przyjmowane do polskiej szkoły, w każdym momencie roku szkolnego na podstawie dokumentów uzyskanych w czasie edukacji zagranicą. Jeśli dziecko nie zna języka polskiego albo wykazuje trudności w adaptacji z polskim systemem, dyrekcja szkoły wraz z gronem pedagogicznym podejmuje decyzję o umieszczeniu takiego ucznia

w klasie programowo niższej, niż wynika z dokumentów.

Zgodnie z obowiązującymi przepisami dzieci obcojęzyczne mogą korzystać z dodatkowych godzin języka polskiego. Zajęcia takie odbywają się albo indywidualnie albo grupowo, w wymiarze nie niższym niż 2 godziny lekcyjne tygodniowo. Dla dzieci nie będących obywatelami polskimi takie zajęcia mogą być prowadzone tak długo jak istnieje taka potrzeba. Dla dzieci polskich wracających z zagranicy, takie wsparcie może trwać do 12 miesięcy. Kolejnym elementem wsparcia systemowego dla dzieci obcojęzycznych są dodatkowe zajęcia z przedmiotów, które mają pomóc w wyrównaniu różnic między programem zagranicznej i polskiej szkoły. Co ważne liczba godzin dodatkowego języka polskiego oraz zajęć wyrównawczych nie może być wyższa niż 5 godzin



lekcyjnych dla jednego ucznia tygodniowo.

Asystent nauczyciela

Kolejnym elementem systemu wsparcia jest możliwość zatrudniania tak zwanych pomocy nauczyciela. Pomoc nauczyciela jest również nazywana asystentem kulturowym lub asystentem międzykulturowym. Polskie przepisy prawne nie regulują szczegółowo zakresu działania asystentów. Mogą oni uczestniczyć w lekcjach i na bieżąco tłumaczyć dzieciom niejasności wynikające z niewystraszającej znajomości języka polskiego, mogą pomagać w rozwiązywaniu

prac domowych, ale przede wszystkim pośredniczyć w kontaktach między uczniami obcojęzycznymi, ich rodzicami a szkołą.

Klasy przygotowawcze

Najbardziej kompleksowym rozwiązaniem, które zostało wdrożone przez władze samorządowe w Polsce są klasy przygotowawcze, skierowane do dzieci obcojęzycznych i polskich dzieci wracających z emigracji. Klasy przygotowawcze (w niektórych przypadkach zwane również klasy powitalne) mają za zadanie pomóc dzieciom w jak najszybszym opanowaniu języka polskiego, zanim zostaną one przeniesione do regularnej klasy. Klasy takie są mniejsze

Do najważniejszych wyzwań stojących przed dyrektorami i nauczycielami prowadzącymi klasy przygotowawcze należą:



wciąż mała liczba materiałów do nauki języka polskiego jako obcego na różnych poziomach edukacji



zbyt mała liczba nauczycieli mających specjalizację nauka języka polskiego jako obcego



zapotrzebowanie na szkolenia dla nauczycieli pracujących z grupami zróżnicowanymi pod względem etnicznym i językowym



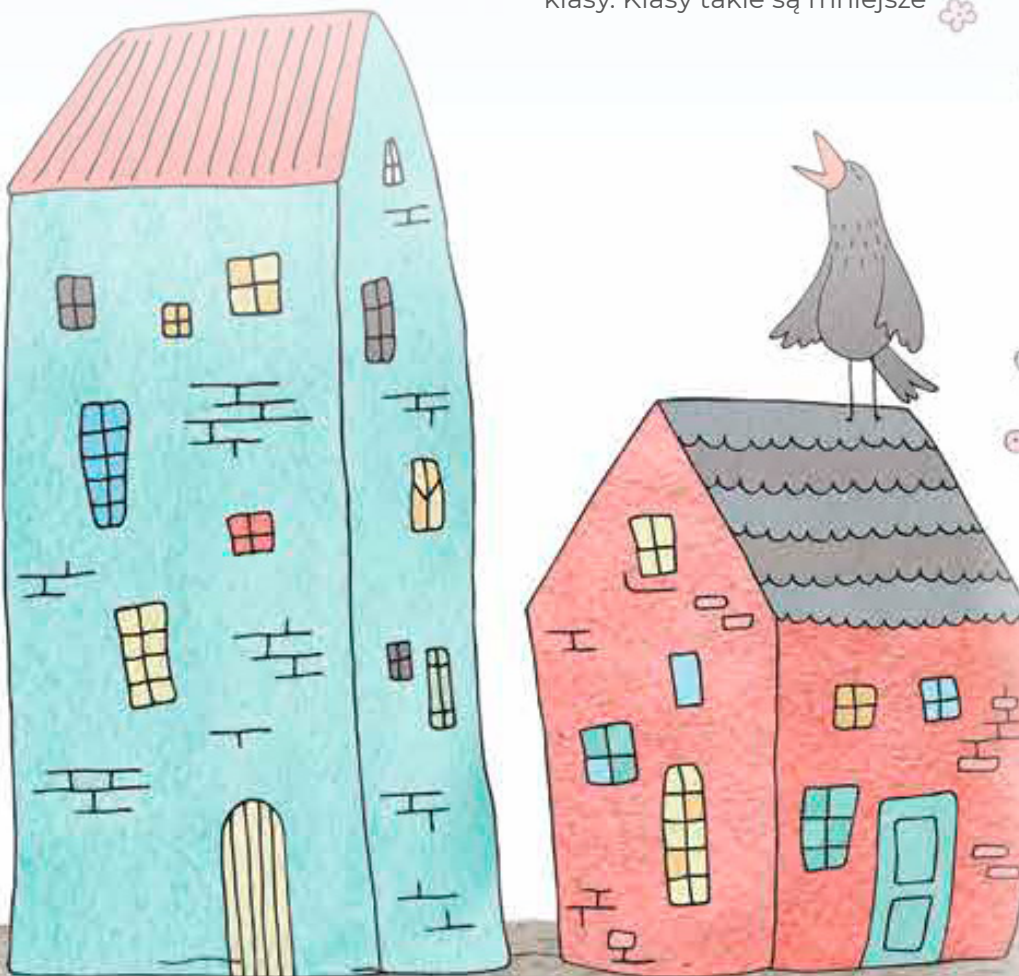
szkolenia z komunikacji z rodzicami dzieci obcojęzycznych



dotatki motywacyjne dla nauczycieli pracujących w klasach przygotowawczych



platforma wymiany materiałów i doświadczeń w pracy z dziećmi obcojęzycznymi.



liczebnie, a ich programy są dostosowywane indywidualnie do potrzeb i możliwości uczniów obcojęzycznych. Zasadniczo okres nauki w klasie przygotowawczej kończy się wraz z końcem roku szkolnego. Czas ten może jednak zostać skrócony lub wydłużony, w zależności od indywidualnych potrzeb ucznia. Klasy przygotowawcze różnią się od tradycyjnych klas w polskim systemie szkolnym. Po pierwsze liczba uczniów jest mniejsza i wynosi maksymalnie 15 dzieci, po drugie nauczyciele realizuje indywidualny tok nauczania

z każdym uczniem, dostosowany do jego możliwości. Dodatkowo nauczyciela prowadzącego może wspierać asystent międzykulturowy, znający język/języki dzieci uczących się w klasie przygotowawczej. Klasy przygotowawcze zostały wprowadzone w wielu miastach m.in. we Wrocławiu, Poznaniu, Gdańsku, Warszawie czy Krakowie. Wprowadzenie sieci klas przygotowawczych jako rozwiązania systemowego było postrzegane jako bardzo istotne z punktu widzenia stale rosnącej liczby dzieci obcojęzycznych.

Wciąż jednak są to rozwiązania pilotażowe.

Rola Caritas

Caritas Polska w swoich działaniach na rzecz cudzoziemców za kluczowe uznała wsparcie dzieci migranckich w ich funkcjonowaniu w polskiej szkole. Tym samym powstała publikacja – EduMapa dla najmłodszych obcokrajowców, która opracowana została w formie pakietu powitalnego. Została ona rozdystrubowana w szkołach w województwie warmińsko-mazurskim w 2019/2020 roku w ramach projektu „System wsparcia cudzoziemców przebywających na terenie województwa warmińsko-mazurskiego w obszarze adaptacji i integracji społecznej” realizowany przez Wojewodę Warmińsko-Mazurskiego oraz Caritas Polska współfinansowany z Funduszu, Azylu, Migracji i Integracji oraz budżetu państwa.

W aktualnym projekcie Caritas Polska dofinansowuje zajęcia dodatkowe dla dzieci migranckich, mające na celu wyrównywanie ich szans edukacyjnych.

”
działania edukacyjne
przeciwdziałające
napięciom i konfliktom
międzygrupowym
”





Edumapa

konkurs

W ramach tego projektu zorganizowany został również konkurs polegający na przygotowaniu filmu lub pracy plastycznej o tematyce związanej z kolegami i koleżankami w klasie/najbliższym środowisku pochodzącymi z innych krajów będące świadectwem koleżeńskich relacji nawiązanych z osobami z innych krajów lub kręgów kulturowych. Działanie miało na celu promowanie pozytywnych wzorców budowania relacji z osobami z innych krajów i kręgów kulturowych. Nadesłane prace możesz obejrzeć klikając na link:



<https://migranci-warmiamazury.caritas.pl/2018/konkurs/>

pandemia

Pandemia COVID-19 bardzo mocno utrudniła działania skierowane do uczniów obcojęzycznych. Uczniowie ci wymagają szczególnej uwagi i wsparcia, które ciężko uzyskać w czasie zajęć online.

link

EduMapę możesz pobrać pod linkiem:



<https://migranci-warmiamazury.caritas.pl/2018/06-05-2019-zaproszenie-do-skorzystania-z-pakietu-powitalnego-dla-dzieci/>



**WYDAWCA BIULETYNU MIGRACYJNEGO:
Caritas Polska**

AUTOR TEKSTÓW

Dr hab. Patrycja Matusz,
Prof. Uniwersytetu Wrocławskiego



 UNIA EUROPEJSKA
FUNDUSZ AZYLU,
MIGRACJI I INTEGRACJI

Biuletyn Migracyjny
zrealizowany
w ramach projektu
„Wsparcie integracji
migrantów
w woj. warmińsko-
mazurskim”,
współfinansowany
z Programu Krajowego
Funduszu Azylu,
Migracji i Integracji
oraz budżetu państwa.